

hang

A hangokat a fülünkkel érzékeljük. Nyelvtanórán a hang szónak a beszédhang jelentését használjuk. Amikor kimondunk egy betűt, az a hang. A beszédhangokat mi hozzuk létre a szánkkal és a nyelvünkkel.

Példamondatok:

- *Eszter* nevének első **hangja** az „e” hang.
- *Hányadik hang* a *bolha* szóban az „o”?
- *Ezt a hangot kérek, mondd újra!*
- *A málna* szó öt **hangból** áll.

Feladatok:

1) Írd le, a következő szavakban hányadik hang az „a”!

Például: autó: első

óra: _____ kóla: _____

zaj: _____ Ázsia: _____

2) Betűvel írd, le milyen hanggal kezdődik a neved? _____

Milyen hangra végződik a kedvenc állatod neve? _____

3) Írj 3 mondatot a **hang** szóval!

betű

A betű a beszédhang írott jele. Arra használjuk, hogy a beszédhangokat, amit kimondunk, le tudjuk írni.

Amikor egy szót kimondunk, akkor beszédhangokat használunk. Amikor leírjuk, akkor betűket. A betűk rajzokból alakultak ki.

Példamondatok:

- *Lola nem tanulta még meg a **betűket**.*
- *A nevem elején „j” **betű** áll.*
- *Aki tudja a **betűket**, az el tudja olvasni az izgalmas történeteket.*
- *Amit kimondunk, az a hang, amit leírunk, az a **betű**.*

Feladatok:

- 1) A „k” hányadik betű a magyar ABC-ben? Írd le! _____
- 2) A lenti mondatból írd ki az összes betűt, ami szerepel benne. Mindegyik betű alá írd oda, hogy hányszor szerepel a mondatban! *Például: Lilla felkelt. :*

<i>l</i>	<i>i</i>	<i>a</i>	<i>f</i>	<i>e</i>	<i>k</i>	<i>t</i>
<i>5</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	<i>1</i>

Fekete kefe. :

- 3) Írj 3 mondatot a **betű** szóval!

Szó

Olyan hangsor vagy betűsor, aminek saját jelentése van. Szavak azért vannak, hogy a világ dolgait megnevezzük, hogy kommunikálni tudjunk egymással. Ha értjük a szót, amikor meghalljuk vagy elolvassuk, megjelenik a gondolat a fejünkben, amit az a szó jelent. Minden szónak van jelentése, viszont a hangoknak és a betűknek nincs.

Jelentés:

Szó:

nap

nyuszi

gördeszkázik

Példamondatok:

- A szótárak **szavakat** tartalmaznak.
- Amelyik **szónak** nem tudom a jelentését, megkérdem.
- Azokat a **szavakat** szoktam használni, amiket értek.
- Van olyan **szó**, ami több dolgot is jelent.

Feladatok:

1) Írd le, mit jelentenek a következő szavak!

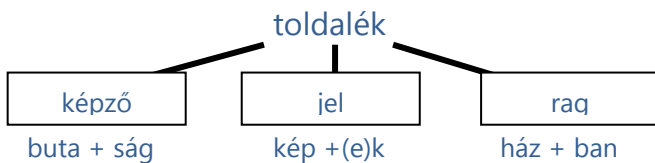
körte: _____

könyv: _____

olvas: _____

2) Játsszunk! A megadott betűkkel alkoss annyi szót, amennyit csak tudsz! Egy betűt többször is felhasználhatsz! E, T, I, Á, K, S, A: *Például: SAKK*

3) Írj 3 mondatot a **szó** szóval!

képző

A toldalék harmadik csoportja. Azért nevezzük képzőnek, mert egy szóból egy teljesen új szót hozunk létre vele, tehát egy új szót képzünk. Teljesen megváltoztatja a szó jelentését.

Például: orvos+ság → orvosság, zenél+és → zenélés.

Példamondatok:

- A **képzők** megváltoztatják a szavak jelentését.
- A **képzőkkel** új szavakat hozunk létre.
- A „-ság” egy **képző**.

Feladatok:

1) Karikázd be a következő szavak végén a képzőket!

kertész, járda, szépül, sebész, gépel, pécsi

2) Keres 10 képzős szót a könyvedből, és írd le!

3) A felsorolt szavak mellé írd le képzős változatukat!

Példa: savanyú+ság → savanyúság.

orvos+ság: _____ ember+ség: _____

beteg+ség: _____ olvas+ás: _____

kert+ész: _____ szép+ség: _____

4) A 3. feladatból válassz ki 3 szópárt, és mindkét szavával írd egy-egy mondatot! (Összesen 6 mondat legyen.)

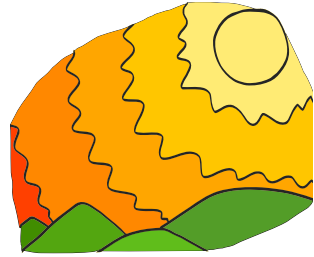
Példa: Savanyú volt még a szőlő.

A húshoz nem ettem savanyúságot.

5) Írj 3 mondatot, amelyben szerepel a **képző** szó!

mondat

Egy teljesen lezárt gondolat, ami szavakból épül fel. Ha a mondatot leírjuk, akkor nagybetűvel kezdjük, és írásjelet teszünk a végére.

Süt a nap.

Példamondatok:

- **Mondatokat** használunk ahhoz, hogy kommunikáljunk
- A könyvekben **mondatok** vannak.
- A **mondat** egy lezárt gondolat. Ez nem mondat: Kati kék lufi víz milyen szalad.

Feladatok:

- 1) A következő szavakból alkoss annyiféle mondatot, amennyit csak tudsz! Nem kell mindig minden szót felhasználni, és a szavakat toldalékolhatod.

szavak: az, piros, íz, és, alma, finom, illat

Például: A piros almának finom az íze.

- 2) Nézz körül, és a környezetedről írd le 5 mondatot!

Például: Az asztal zöld.

- 3) Írd 3 mondatot a **mondat** szóval!

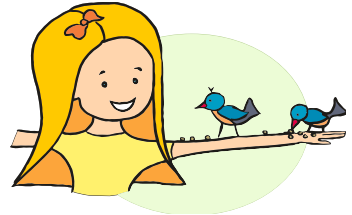
kérdez

Egy személy, ha nem tud valamit, és szeretné, ha azt valaki elmondaná neki, akkor érdeklődik, tudakozódik arról, amit még nem tud.

Azokat a mondatokat, amikkel kérdezünk, **kérdő mondatoknak** hívjuk. A mondat végére kérdőjelet (?) teszünk.

Példamondatok:

- Luca az anyukájától **kérdezte** meg, hogy mit esznek a madarak.
- Aki **kérdez**, az szeretne megtudni valamit.
- A tanító néni sokat **kérdez** a diákoktól.

Feladatok:

- 1) Írj ki egy könyvből 3 kérdő mondatot!

- 2) Írj a következő mondathoz kérdéseket!
Jutka a szobában tanul.

- 3) Írj 3 kérdő mondatot arról, mit kérdeznél meg szívesen a kedvenc híres emberedtől!

- 4) Írj 3 mondatot a **kérdez** szóval!

felkiált

Amikor valaki az érzelmeinek szóban jelét adja, hirtelen, hangosan mond valamit. Örömeiben, bánatában, fájalmában, félelmében vagy meglepődésében. Az ilyen mondatok gyakran kezdődnek így: Jaj, ...! Hű, ...! Ó, ...!

Azokat a mondatokat, amiben felkiált valaki, **felkiáltó mondatok**nak nevezzük, a mondat végére felkiáltó jelet (!) teszünk.

Példamondatok:

- *Lilla **felkiáltott**, mert megijedt a békától.*
- *Kati örömeiben **felkiáltott**, amikor meglátta az új sílécét.*
- *Egy nénit véletlenül lefröcsköltem a medencében, erre ő **felkiáltott**.*

Feladatok:

- 1) Írj 3 példát arra, hogy milyen helyzetekben kiáltanál fel!

- 2) Írj felkiáltó mondatot a következő helyzetekre:

Épp megpillantod a karácsonyfa alatt álmaid játékát.

Valaki didereg. _____

Tetszik egy virágcsokor. _____

Fáj a lábad. _____

- 3) Írj 3 mondatot a **felkiált** szóval!

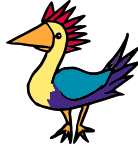
egyjelentésű szó

Azokat a szavakat nevezzük így, amik csak egy dolgot jelentenek.

Például:

felhő

madár

gitár

Példamondatok:

- Az **egyjelentésű szavakat** nem lehet eltéveszteni, mert mindenki ugyanarra gondol, ha ismeri azt a szót.
- Legtöbb szavunk **egyjelentésű szó**.
- Réka szereti az **egyjelentésű szavakat**, mert könnyen megérti őket.

Feladatok:

1) Húzd alá az egyjelentésű szavakat!

hattyú, alma, szappan, fagylalt, utas, pohár,
körte, fészek, gyűrű, daru, levél, süt, festék,
nyúl, vár, fog, nyír, dob, fűz, hintőpor, fal

2) Nézz körül, és írf 10 egyjelentésű szót!

3) Írf 3 mondatot az **egyjelentésű szó** kifejezéssel!
